

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»
(назва факультету)

Кафедра живопису
(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи на здобуття ступеня бакалавра
на тему: Сюжетно–тематична композиція
«Шлях: зв’язок минулого і майбутнього»

Виконала: студентка 4 курсу Стрижак А. Д.
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітньо–професійна програма
«Станковий живопис»

Керівник: професор Ковтун В. І.

Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра живопису / денна форма навчання

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри живопису

Ковальова М.М.

«01» травня 2026 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Стрижак Альона Дмитрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема проєкту (роботи) **Сюжетно–тематична композиція «Шлях: зв'язок минулого і майбутнього»**

Керівник проєкту (роботи) **Ковтун Віктор Іванович, професор**
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу **« 01 » травня 2026 року № 106–ОС.**

2. Строк подання студентом творчого проєкту **1 червня 2026 року.**

3. Вихідні дані до творчого проєкту: **Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики.**

4. Зміст розрахунково–пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- *Обґрунтування актуальності теми;*
- *Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;*
- *Аналіз аналогів;*
- *Розробка авторської концепції рішення теми;*
- *Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;*
- *Технологічні та живописні засоби виконання оригіналів;*

- *Висновки;*
- *Список використаних джерел;*
- *Ілюстративні матеріали.*

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

6. Дата видачі завдання 1 травня 2026 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Лютий Травень</i>	
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Лютий Травень</i>	
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Лютий Травень</i>	
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень Червень</i>	
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	

Студент _____ **Стрижак А. Д.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____ **Ковтун В. І.**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена створенню авторського живописного твору на тему «Шлях: зв'язок минулого і майбутнього». У роботі досліджено тему часу, безперервного руху життя та взаємозв'язку минулого, сучасного і майбутнього через систему художніх образів і метафор.

У процесі виконання роботи було проведено збір та аналіз візуальних матеріалів, розглянуто творчість митців, чиї твори порушують суміжні теми людського шляху, змін, споглядання та внутрішніх переживань. На основі проведеного дослідження сформовано авторську концепцію, що ґрунтується на осмисленні місця людини у потоці часу та пошуку внутрішньої рівноваги серед постійних змін. Особливу увагу приділено створенню атмосфери споглядання – короткої миті зупинки, під час якої людина має можливість усвідомити власний шлях і поглянути на навколишній світ ширше.

У роботі використано засоби олійного живопису, поєднання пастозного письма та лесувань, а також контрастні колористичні й композиційні рішення.

Результатом роботи стало створення авторського живописного твору, який поєднує особисті переживання з універсальними темами людського існування та пропонує глядачеві простір для власних роздумів і емоційного осмислення теми часу та життєвого шляху.

Abstract

The qualification work is devoted to the creation of an original painting entitled "The Path. The Connection Between the Past and the Future." The work explores the themes of time, the continuous movement of life, and the relationship between the past, present, and future through a system of artistic images and metaphors.

During the course of the project, visual materials were collected and analyzed, and the works of artists addressing related themes of the human journey, change, contemplation, and inner experiences were examined. Based on this

research, an original artistic concept was developed, focusing on the individual's place within the flow of time and the search for inner balance amid constant change. Particular attention was given to creating an atmosphere of contemplation—a brief moment of pause during which a person can reflect on their own path and view the surrounding world from a broader perspective.

The artwork was executed using oil painting techniques, combining impasto and glazing methods, as well as contrasting compositional and coloristic solutions.

The result of the project is an original painting that combines personal experiences with universal themes of human existence and invites the viewer to engage in reflection and emotional contemplation on the concepts of time and life's journey.

ЗМІСТ

1. Обґрунтування актуальності теми.....	7
2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів.....	8
3. Аналіз аналогів.....	10
4. Розробка авторської концепції рішення теми.....	12
5. Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму.....	13
6. Технологічні та живописні засоби виконання художнього твору.....	15
7. Висновки.....	17
8. Список використаних джерел.....	19
9. Список ілюстрацій.....	20
10. Альбом ілюстрацій.....	21

1. Обґрунтування актуальності теми

Тема моєї роботи – «Шлях: зв'язок минулого та майбутнього». Вона є досить широкою та поєднує в собі багато питань і переживань, які залишаються актуальними незалежно від часу чи покоління. Особливо гостро вони відчуються сьогодні, коли світ перебуває у стані постійних змін, а людина змушена існувати серед великої кількості викликів, інформації та невизначеності.

У сучасному суспільстві нас постійно заохочують рухатися вперед, розвиватися, будувати плани та досягати нових цілей. Ми звикаємо до швидкого темпу життя настільки, що іноді навіть не помічаємо його справжньої швидкості. Деякі люди настільки занурюються в цей безперервний рух, що починають боятися зупинитися хоча б на мить і усвідомити той тиск, з яким живуть щодня. Проте саме у такі моменти зупинки людина може побачити той бурхливий потік, який пронизує сучасність і який ми самі створюємо.

Водночас, попри постійну спрямованість у майбутнє, минуле ніколи не залишається позаду остаточно. Воно присутнє у нашому повсякденному житті значно більше, ніж ми помічаємо. Історія не просто минула – вона створила сучасність і продовжує супроводжувати нас. У будь-якому місті можна побачити сліди різних епох, а в кожній людині – відбитки досвіду, який був накопичений до неї. Минуле і майбутнє не існують окремо одне від одного. Вони переплітаються між собою та формують безперервний рух, частиною якого є кожен із нас.

У роботі цей рух постає як метафора подорожі. Люди на вітряку нагадують мандрівників на кораблі під вітрилами. Навколо них змінюється пейзаж, над ними збираються хмари, але їхній шлях триває. Для мене життя схоже на море або мінливу погоду. Після кожної грози неодмінно з'являється сонце, незалежно від того, скільки дощу ще попереду. Незмінними залишаються лише вітер і шлях. Вітер може бути сильним і збивати з ніг або

ж майже непомітним, але він завжди супроводжує людину і зрештою веде її кудись далі.

Саме тому звернення до цієї теми є актуальним. Воно дає можливість замислитися над власним життям, над зв'язком між тим, що вже сталося, і тим, що ще чекає попереду. Картина покликана стати своєрідним моментом зупинки – короткою паузою серед руху, під час якої глядач може озирнутися, вдихнути на повні груди, відчути вітер свого шляху і продовжити рух далі.

2. Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів

Підготовчий етап роботи над дипломним твором був спрямований на пошук візуальних, образних та емоційних матеріалів, які могли б стати основою для втілення художнього задуму. Оскільки обрана тема є досить широкою та багатогранною, першим кроком стало дослідження різноманітних способів її трактування у мистецтві, історії та сучасній культурі. Це дозволило побачити, як митці різних епох зверталися до тем часу, пам'яті, людського шляху, змін та взаємозв'язку поколінь, а також зрозуміти, які образи та художні рішення найбільше відгукуються саме мені.

Важливою частиною підготовки стало вивчення художньої спадщини митців, чії роботи передають відчуття руху, часу, внутрішніх переживань та взаємодії людини з навколишнім світом.[5, 6] Аналіз композиційних рішень, колористики та символічних образів допоміг краще зрозуміти, якими художніми засобами можна передавати складні емоційні стани та філософські ідеї. У технічному аспекті важливою опорою стали знання, отримані під час вивчення композиції, кольорознавства, живопису та рисунка [7-12].

Підготовка також включала спостереження за навколишнім середовищем, створення начерків, збір фотографічного матеріалу та пошук образів, які могли б передати необхідний настрій. Велику роль відіграли особисті спостереження за сучасним міським середовищем, у якому минуле

та майбутнє часто співіснують поруч. Одним із ключових моментів стала випадкова зустріч зі старим вітряком, який зберігся серед сучасної забудови нового району міста (іл. 8). Цей образ справив на мене сильне враження. Старий вітряк, що опинився серед висотних будівель, став своєрідним символом зустрічі різних часів та нагадуванням про те, що минуле ніколи повністю не зникає, а продовжує існувати поруч із нами.

Саме цей образ став головною точкою відліку для подальшого розвитку композиції. Він спонукав мене уважніше придивлятися до навколишнього світу та шукати інші «нитки між часами», які пронизують сучасну реальність. Поступово до цих спостережень додалися особисті переживання, пов'язані з мінливістю сучасного світу, невизначеністю майбутнього та постійним рухом життя.

Значну увагу під час підготовчого етапу було приділено пошуку візуальної мови для передачі внутрішніх переживань через художній образ. У центрі роботи поступово сформувалися два взаємопов'язані стани. Перший – це особисті переживання людини, її страхи, надії та очікування щодо власного майбутнього. Другий – усвідомлення масштабних змін, які відбуваються у світі та впливають на життя всього людства. Ці два рівні постійно переплітаються та доповнюють один одного.

На формування задуму вплинули також особисті особливості мого сприйняття світу. У моменти складнощів та швидких змін для мене важливо знаходити короткі паузи для спостереження та осмислення. Такі миті дозволяють озирнутися навколо, побачити навколишній світ таким, яким він є, відчувати рух часу, власне місце у ньому та продовжити свій шлях далі. Саме ці відчуття стали основою емоційного змісту твору та визначили його подальше художнє вирішення.

3. Аналіз аналогів

Дослідження художніх аналогів стало важливим етапом роботи. У процесі пошуку художнього рішення було проаналізовано твори митців різних епох та напрямів, які зверталися до тем часу, людського шляху, переживання змін, споглядання навколишнього світу та вираження внутрішнього стану через пейзаж і художній образ. Знайомство з цими роботами дозволило глибше осмислити власну тему та визначити засоби її візуального втілення.

Одним із найважливіших творів для даного дослідження стала картина Едварда Мунка «Крик» (іл. 1). Попри суттєву відмінність настрою від моєї роботи, мене особливо вразив спосіб, у який художник передає особисте переживання через навколишній світ. У відомому описі задуму картини Мунк згадував момент, коли під час прогулянки із друзями побачив як, небо над містом стало «криваво-червоним», а він відчув «нескінченний крик, що пронизує природу». У творі пейзаж перестає бути лише фоном і стає відображенням внутрішнього стану людини. Викривлені лінії, тривожний рух простору та палаюче небо створюють образ епохи змін і людської розгубленості перед ними. Саме ця здатність перетворювати особисті відчуття на художню реальність стала для мене важливим орієнтиром.

Іншим важливим аналогом є картина Каспара Давида Фрідріха «Мандрівник над морем туману» (іл. 2). Центральна постать, що стоїть над безмежним простором і вдивляється у далечінь, одночасно може сприйматися як конкретна людина, сам художник або глядач. Картина поєднує пейзаж прихований туманом наче видимий та не зрозумілий і глибокий внутрішній зміст. У ній відчуваються роздуми про майбутнє, невідомість та місце людини у великому світі. Саме мотив споглядання і короткої зупинки перед подальшим рухом, пошук себе у туманному світі особливо відгукується у мені.

Значний вплив на формування композиційного рішення справила картина іспанського художника Хоакіна Сорольї «Прогулянка по пляжу» (іл. 3). Мене привабила легкість і природність передачі руху, а також взаємодія людських фігур із вітром та навколишнім простором. Незважаючи на спокійний сюжет, у творі відчувається постійна присутність руху. Ця робота чудово поєднує статику і спокій майже квадратного формату та легку динаміку композиції, створюючи приємну атмосферу тихого руху, який і показує ту саму прогулянку глядачеві.

Серед творів, близьких за настроєм, варто також згадати картину Леоніда Фокіна «Перед грозою» (іл. 4). У ній зміни погоди виступають не лише природним явищем, а й символом очікування майбутніх подій. Гроза сприймається як невідворотна частина життя, та не просто як неприємна складність чи якийсь виклик, а скоріш як елемент побуту і звичної повсякденності. Такий підхід перегукується з моїм сприйняттям життєвого шляху, де складнощі та невизначеність є не є чимось незвичним, а якраз та сама природна норма буття.

Окрему роль у формуванні художнього бачення відіграла творчість імпресіоністів, як наприклад, Клода Моне, його атмосферна і неймовірна робота з яскравими кольорами (іл. 5, 6, 7) (я загалом люблю звертатися до його творчості). Мене зацікавило їхнє прагнення передавати не стільки сам об'єкт, скільки враження від нього, миттєвий стан природи, світла та атмосфери. Такий підхід виявився близьким і до моєї роботи, оскільки її основою є не конкретна історія, а особисте відчуття часу, руху та сучасності.

Звернення до творчості зазначених художників допомогло мені глибше усвідомити власний напрям роботи, знайти відповідні композиційні та образні рішення, а також сформувати художню мову для вираження особистих переживань. Усі розглянуті твори по-різному говорять про людину перед обличчям часу, змін і невідомості, що безпосередньо перегукується з темою дипломної картини «Шлях: зв'язок минулого та майбутнього».

4. Розробка авторської концепції рішення теми

Мистецтво дає людині можливість не лише відображати навколишню дійсність, а й осмислювати власний досвід, переживання та ставлення до світу. Саме тому основою авторської концепції дипломної роботи «Шлях: зв'язок минулого та майбутнього» стало прагнення через художній образ передати особисті роздуми про рух часу, мінливість життя та місце людини у безперервному потоці подій.

Концепція твору народилася з поєднання особистих спостережень та переживань, пов'язаних із сучасністю. Сьогодні людина постійно перебуває між спогадами про минуле та очікуванням майбутнього. Вона одночасно озирається назад і дивиться вперед, намагаючись зрозуміти власний шлях. Саме цей стан став відправною точкою для створення картини. Моєю метою було не проілюструвати конкретну історію чи подію, а передати відчуття руху крізь час, яке є знайомим багатьом людям незалежно від їхнього віку чи життєвого досвіду.

Центральною метафорою твору став вітряк. Його образ був обраний не випадково. Для мене він є одночасно символом минулого, слідом історії та образом руху вперед. У певному сенсі вітряк перегукується з образом корабля під вітрилом. Він існує завдяки вітру, реагує на його силу та напрямок і водночас продовжує свій рух. Подібно до цього людина проживає власне життя під впливом обставин, змін та часу, але не втрачає можливості обирати свій шлях.

Одними з головних образів роботи є вітер і дорога. Вони не зображені буквально, проте присутні в композиції. Вітер у даному випадку символізує саме життя – його безперервність, непередбачуваність та здатність змінювати навколишній світ. Шлях виступає образом людського існування, руху між минулим та майбутнім, між відомим і невідомим.

Композиційне рішення ґрунтується на поєднанні контрастів. У роботі співіснують природне та створене людиною середовище, історичне та

сучасне, спокій і напруга, рух і зупинка. Великі маси та напрямні лінії організовують простір таким чином, щоб підкреслити відчуття постійного руху вперед. Водночас фігури людей залишаються своєрідною точкою спокою, навколо якої вибудовується вся композиція.

Особливу увагу приділено колористичному рішення. Кольорова гама побудована на поєднанні теплих і холодних відтінків, а також на грі світлих і темних тонів. Такий підхід дозволяє створити відчуття мінливості та неоднозначності світу, в якому поруч існують надія і тривога, спокій і очікування змін. Колір у роботі використовується не лише як засіб зображення простору, а й як інструмент передачі настрою та емоційного стану.

Іншою важливою складовою авторської концепції є мотив короткої зупинки. Для мене особисто такі моменти споглядання мають особливе значення. Саме вони допомагають побачити власне життя не як низку окремих подій, а як цілісний шлях. Тому картина не лише говорить про зв'язок минулого та майбутнього, а й пропонує глядачеві ненадовго зупинитися, озирнутися навколо, відчувати рух часу та замислитися над власним напрямком.

Таким чином, авторська концепція твору полягає у створенні художнього образу, який через метафори вітру, дороги та вітряка розкриває тему безперервного руху життя, взаємозв'язку минулого і майбутнього та пошуку внутрішньої рівноваги серед постійних змін.

5. Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму

Композиція є одним із найважливіших засобів художньої виразності та невід'ємною складовою процесу створення живописного твору. Саме за допомогою композиції окремі образи, символи та враження поєднуються у цілісну систему, здатну передавати складні думки, переживання та настрої. У

роботі над дипломною картиною композиційний та колористичний пошук став важливим етапом втілення творчого задуму та засобом візуалізації особистих роздумів про час, рух і зміни.

Композиційне рішення картини побудоване на витягнутому горизонтальному форматі зі співвідношенням сторін приблизно 9:4. Такий формат був обраний свідомо, оскільки він найкраще відповідає основній темі твору – шляху. Горизонталь створює відчуття протяжності простору, безперервності руху та розвитку подій у часі. Водночас вона надає композиції певної врівноваженості та спокою, необхідних для передачі моменту споглядання.

Робота над композицією розпочиналася з пошуку умовного напрямку руху та визначення основних точок відліку. Початково композиція складалася з двох акцентів, поєднаних майже горизонтальною направляючою лінією (іл. 6).

Проте в процесі роботи задум поступово ускладнювався. До початкової теми почали додаватися нові емоційні переживання та роздуми, що спричинило переосмислення окремих композиційних рішень (іл. 10). З'явилися образи вітру, міста, хмар і птахів, які наповнили композицію додатковими смисловими зв'язками та прихованою динамікою. Одним із головних композиційних рішень стало зміщення фігур у ліву частину полотна. Завдяки цьому перед ними відкривається значний простір, що асоціюється з майбутнім та невідомістю. Минуле людина здатна осмислити через власний досвід, тоді як майбутнє залишається відкритим, безмежним і певною мірою тривожним. Саме тому права частина композиції є просторішою та насиченою складними контрастами. Глядач ніби стоїть поруч і дивиться у той самий бік, що й персонажі картини, стаючи співучасником їхнього споглядання.

Особливе значення у композиції мають два основні центри уваги – постаті людей та міський пейзаж на горизонті. Вони утворюють своєрідний діалог між теперішнім і майбутнім, між особистим переживанням та

зовнішнім світом. При цьому задній план не виконує роль умовного фону, а є повноцінною частиною образного змісту твору. Місто зображене між чіткістю та розмитістю. Воно частково розчиняється у світлі та атмосфері, нагадуючи водночас реальний простір і далеке марево, образ очікуваного майбутнього, яке залишається невизначеним.

Важливими композиційними елементами є річка та птахи. Річка проходить через простір картини, поєднуючи її окремі частини та символізуючи рух часу і життєвий шлях. Птахи підсилюють відчуття напрямку та руху, формуючи додаткові візуальні траєкторії. Водночас вони виступають символом свободи, прагнення до нового та постійного руху вперед.

Колористичне рішення твору побудоване на поєднанні контрастних кольорових і тональних співвідношень. Значну роль відіграє протиставлення світлих і темних мас, теплих і холодних відтінків. Верхня частина композиції містить велику темну масу хмар, яка створює емоційне напруження та відчуття мінливості світу. Водночас світлі ділянки міста та неба врівноважують цей стан і привносять відчуття надії та відкритості майбутнього. Таким чином колір стає не лише засобом зображення середовища, а й важливим інструментом передачі настрою та внутрішнього змісту твору.

У результаті композиційні та колористичні засоби працюють як єдина система, спрямована на розкриття головної ідеї картини. Вони допомагають передати відчуття шляху, руху між минулим і майбутнім, а також створюють простір для особистих роздумів глядача про власний досвід, очікування та місце у потоці часу.

6. Технологічні та живописні засоби виконання художнього твору

Для реалізації задуму було обрано техніку олійного живопису на полотні. Робота виконана на полотні розміром 80×180 см, натягнутому на

дерев'яний підрамник та попередньо заґрунтованому в майстерні. Вибір великого горизонтального формату був зумовлений особливостями творчого задуму, оскільки саме такий формат дозволяв найкраще передати відчуття простору, протяжності шляху та взаємодії різних образів у межах єдиної композиції.

Підготовчий етап включав виконання композиційних пошуків, ескізів та колористичних розробок. Робота над ескізами здійснювалася як традиційними графічними засобами на папері, так і за допомогою цифрових інструментів (іл. 9, 10, 11). Поєднання різних способів роботи дозволило швидко перевіряти композиційні рішення, уточнювати розташування основних елементів та експериментувати з кольоровими співвідношеннями

Безпосередня робота на полотні розпочалася з монохромного живописного підмальовка (іл. 12). На цьому етапі основна увага приділялася пошуку великих тональних мас, ритму композиції та загального емоційного враження від майбутнього твору. Для підмальовки використовувалася натуральна умбра, що дозволила сконцентруватися на побудові простору та світлотіньових відношень без відволікання на колір.

У подальшій роботі було застосовано поєднання різних живописних прийомів. Значна частина полотна виконувалася майже пастозним способом із використанням щільних мазків, що дозволило підкреслити матеріальність окремих форм та посилити виразність кольору. Одночасно в окремих ділянках застосовувалися напівпрозорі лесувальні шари, які допомагали об'єднувати кольорові площини, створювати м'які переходи та досягати ефекту внутрішнього світіння (іл. 14).

Особливістю роботи стало поєднання більш детально опрацьованого переднього плану з узагальненим і атмосферним другим планом. Віддалені об'єкти виконувалися тоншими шарами фарби та м'якшими кольоровими переходами. Частково використовувалися розріджені фарби та вільні живописні прийоми, що сприяло створенню ефекту легкого серпанку та

повітряної перспективи. Завдяки цьому міський пейзаж набув дещо умовного характеру, балансує між реальним образом та відчуттям далекого марева.

Робота виконувалася поступово, у декілька живописних сеансів. Процес не обмежувався використанням лише одного методу, такого як ала-прима чи класичне багат шарове лесування. Навпаки, живописне рішення формувалося шляхом поєднання різних технічних прийомів залежно від поставлених художніх завдань. У процесі роботи окремі ділянки неодноразово уточнювалися, перекривалися новими шарами фарби або коригувалися для досягнення цілісного образного звучання твору (іл. 13, 14).

Основу палітри склали шість основних кольорів фарб: кадмій жовтий, кадмій лимонний, ультрамарин, прусська блакитна, верміліон червоний і червоний крімсон, а також титанові білила та натуральна умбра (для підмальовку). Переважання холодних блакитних і синіх відтінків дало змогу створити відчуття простору, повітря та руху. На цьому тлі особливо виразно сприймаються теплі світлові акценти, які підсилюють емоційний настрій картини та привертають увагу глядача до ключових елементів композиції.

У роботі використовувалися переважно плоскі синтетичні пензлі різних розмірів, а також пензлі зі щетини. Завершальним етапом стало уточнення окремих деталей, нанесення авторського підпису та покриття роботи захисним фінішним лаком.

Таким чином, сукупність обраних матеріалів, технічних прийомів і живописних засобів дозволила реалізувати творчий задум та створити цілісний художній образ, у якому композиція, колір і фактура працюють на розкриття теми шляху, руху часу та взаємозв'язку минулого і майбутнього (іл.15).

7. Висновки

Дипломна робота «Шлях: зв'язок минулого та майбутнього» стала результатом творчого пошуку, у процесі якого було узагальнено як власні

переживання та спостереження, так і знання й практичний досвід, отримані під час навчання. Робота над твором дозволила глибше осмислити тему часу, руху та змін, а також знайти художні засоби для передачі власного ставлення до сучасності та майбутнього.

У результаті дослідження теми було сформовано авторську концепцію, основою якої став образ шляху як символу людського життя та безперервного руху світу. Через метафори вітряка, вітру, річки та міського пейзажу вдалося створити узагальнений художній образ, відкритий до різних трактувань і особистого сприйняття глядачем. Особливу увагу було приділено передачі стану споглядання – тієї короткої миті, коли людина ненадовго зупиняється серед повсякденного руху, озирається навколо та замислюється над власним шляхом.

У процесі роботи було проведено збір та аналіз матеріалів, вивчено творчість художників, чиї твори перегукуються з обраною темою, розроблено композиційне та колористичне рішення, а також визначено найбільш доцільні живописні засоби для втілення задуму. Це дозволило створити цілісний художній твір, у якому всі елементи підпорядковані розкриттю основної ідеї.

Для мене ця картина стала не лише дипломною роботою, а й можливістю краще зрозуміти власні переживання, пов'язані зі змінами, очікуванням майбутнього та сприйняттям сучасності. Значна частина задуму народилася зі звичайних моментів спостереження за навколишнім світом, які згодом перетворилися на основу художнього образу та концепції твору.

Я вважаю, що тема шляху, зв'язку минулого та майбутнього залишається актуальною незалежно від часу чи покоління, оскільки вона безпосередньо стосується досвіду кожної людини. Саме тому головною метою роботи було не лише створення живописного твору, а й прагнення відкрити простір для роздумів і співпереживання. Сподіваюся, що картина допоможе глядачеві хоча б на мить зупинитися, вдивитися у власний горизонт, відчути рух часу та, можливо, по-новому поглянути на свій шлях.

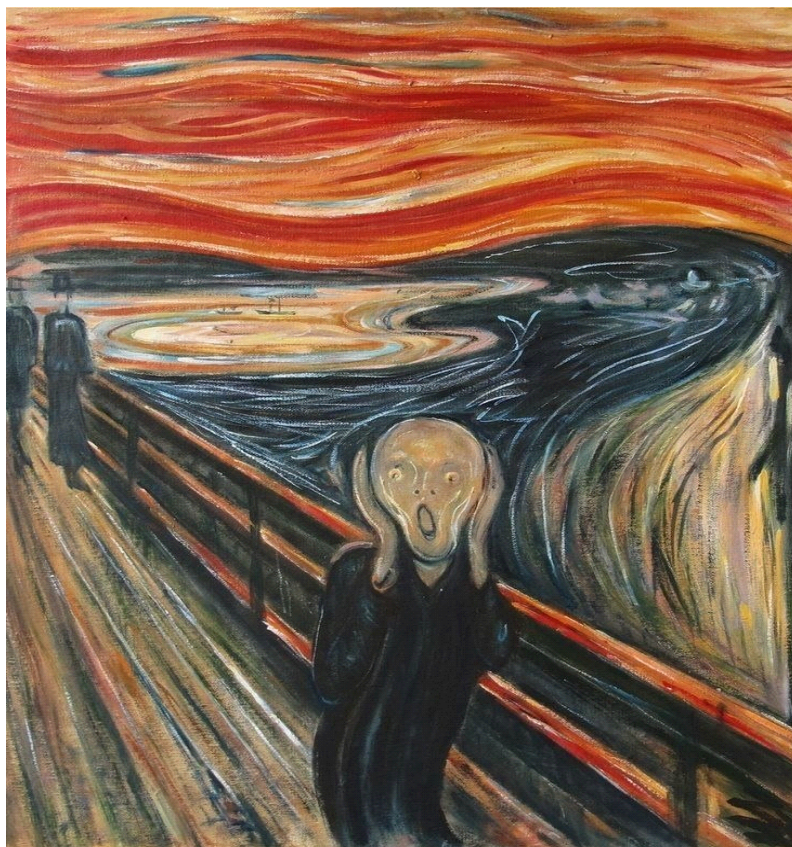
8. Список використаних джерел

1. Joaquín Sorolla. Madrid: Museo Sorolla. URL: <https://www.cultura.gob.es/msorolla/en/investigacion/biblioteca.html>.
2. Каталог творів, Клод Моне. URL: <https://www.wikiart.org/uk/klod-mone>.
3. Caspar David Friedrich «Wanderer über dem Nebelmeer», um 1817. URL: <https://online-sammlung.hamburger-kunsthalle.de/de/objekt/HK-5161>.
4. Едвард Мунк «Крик». URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BA_\(%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9C%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BA_(%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9C%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B0)).
5. Gombrich E. H. The Story of Art. London: Phaidon Press. 1995. 510 p.
6. Онлайн галерея. URL: [https://www. HYPERLINK "https://www.nationalgallery.org.uk/"nationalgallery.org.uk](https://www.nationalgallery.org.uk/).
7. James Gurney. Color and Light: A Guide for the Realistic Painter: Andrews McMeel Publishin. 2010. 224 p.
8. Волков М. М. Композиція в живописі. Київ: Вища школа. 1986. 263 с.
9. Івенс Р. Колір у мистецтві. Київ: Основи. 2007. 320 с.
10. Голубєва О. Л. Основи композиції. Київ: Каравела. 2004. 120 с.
11. Michael Wilcox. Blue and Yellow Don't Make Green: Or, How To Mix the Colour You Really Want – Every Time: Rockport Publishers 1989. 120 p.
12. Smith. The Artist's Handbook: Equipment, Materials, Procedures, Techniques: Dorling Kindersley. 1987. 256 p.

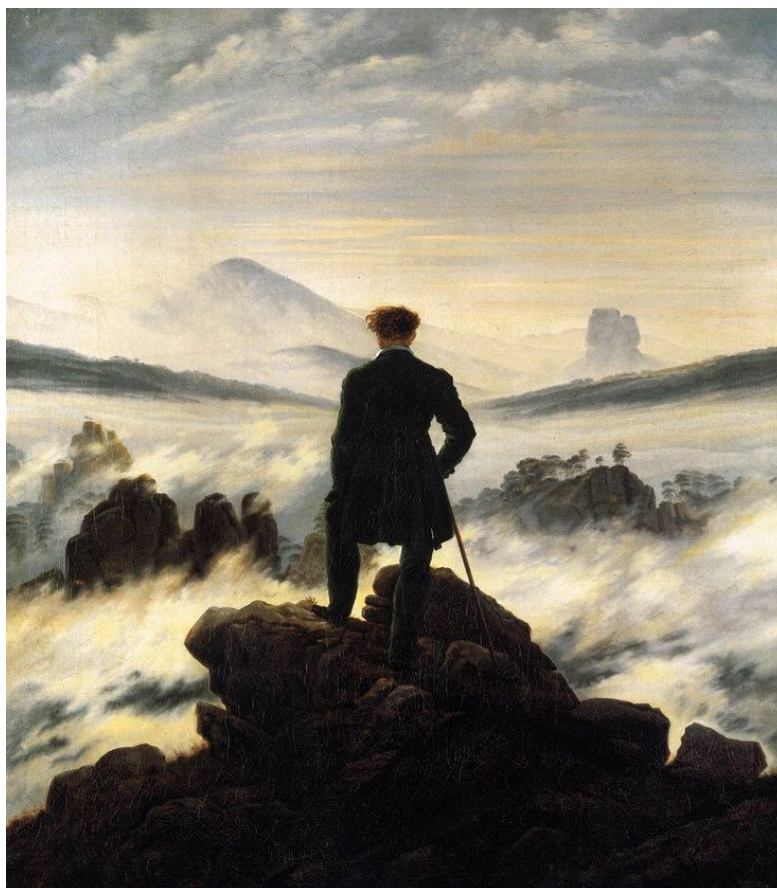
9. Список ілюстрацій

1. Едвард Мунк. Крик. 1893. Картон, олія, темпера, пастель. 91 × 73,5 см. National Museum, Осло, Норвегія.
2. Каспар Давід Фрідріх. Мандрівник над морем туману. 1818. Полотно, олія. 94,8 × 74,8 см. Hamburger Kunsthalle, Гамбург, Німеччина.
3. Хоакін Соролья. Прогулянка по пляжу. 1909. Полотно, олія. 205 × 200 см. Museo Sorolla, Мадрид, Іспанія.
4. Фокін Леонід. Перед грозою. 1960. Олія, полотно. 103 × 200,5 см. Місце зберігання не встановлено (майже всі роботи автора знаходяться у приватних колекціях, на 2015 рік знаходилась у галереї аукціонного дому Макдуггалс, Лондон).
5. Клод Моне. Прогулянка. Дама з парасолею. 1875. Полотно, олія. 100 × 81 см. National Gallery of Art, США.
6. Клод Моне. Серія «Ранок на Сені». 1897. Полотно, олія. Різні розміри у серії (73–90 × 90–93 см). Музеї та приватні колекції (зокрема Musée d'Orsay, Париж).
7. Клод Моне. Серія «Ранок на Сені». 1896. Полотно, олія. Різні розміри. Музеї та приватні колекції (зокрема Musée d'Orsay, Париж).
8. Начерк вітряка.
9. Початкові композиційні пошуки.
10. Переосмислення композиції.
11. Кольорові пошуки.
12. Початок роботи на полотні. Підмальовок.
13. Етап виконання роботи.
14. Процес виконання. Зразок використання лісерування і створення потьоків.
15. Стрижак А. Д. Дипломна робота «Шлях: зв'язок минулого і майбутнього». 2026. Полотно, олія. 80x180 см.

10. Альбом ілюстрацій

Іл. 1. Едвард Мунк. Крик. 1893

Іл. 2. Каспар Давід Фрідріх. Мандрівник над морем туману. 1818

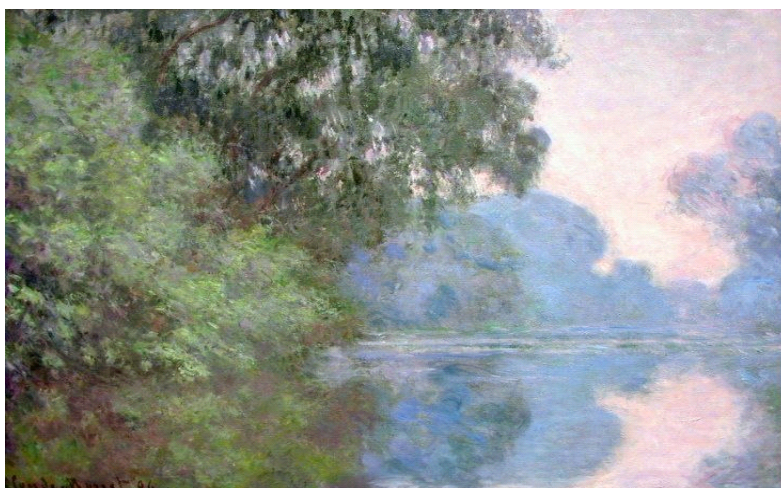
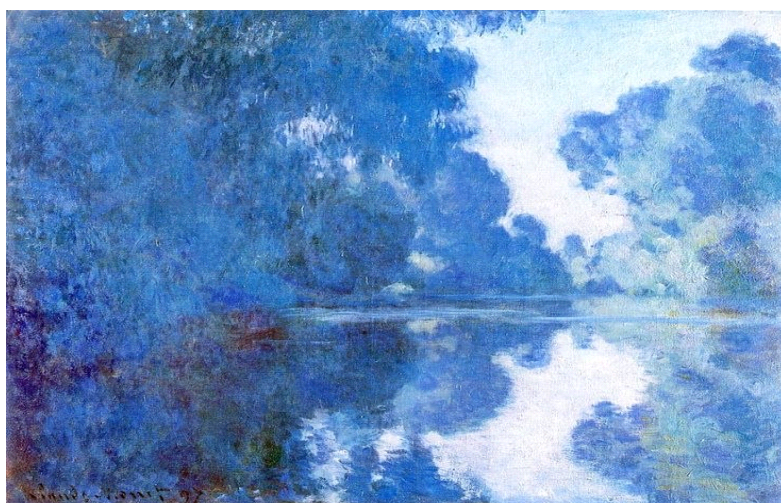
Іл. 3. Хоакін Соролья. Прогулянка по пляжу. 1909

Іл. 4. Фокін Леонід. Перед грозою. 1960

Іл. 5. Клод Моне. Прогулянка. Дама з парасолею. 1875

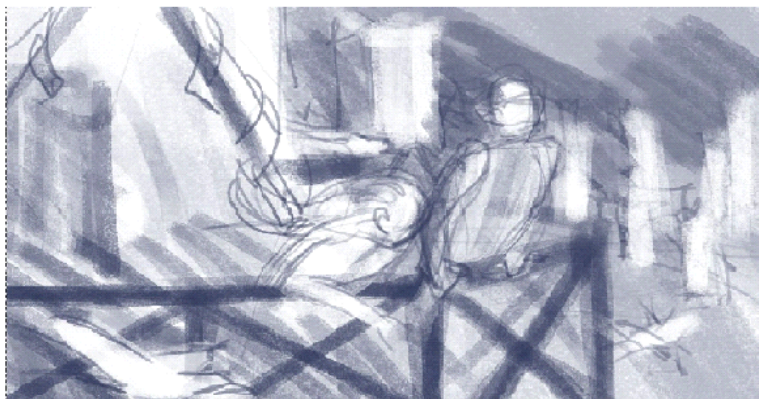
Іл. 6, 7. Клод Моне. Серія «Ранок на Сені». 1896–1898

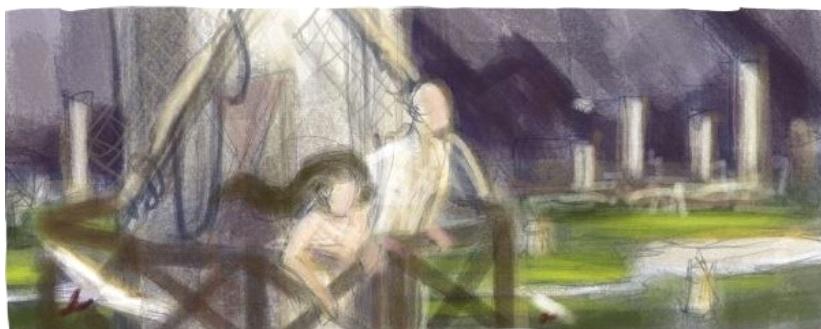
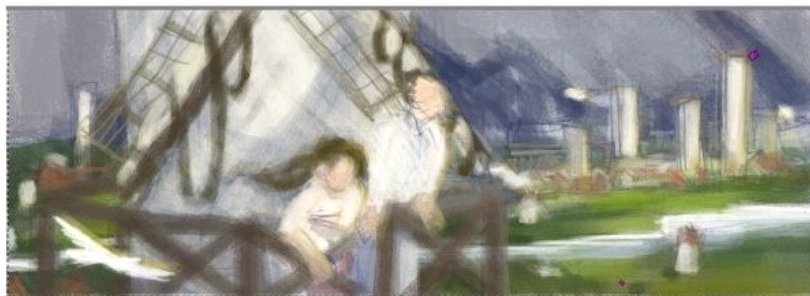
Іл. 8. Начерк вітряка

Іл. 9. Початкові композиційні пошуки

Іл. 10. Переосмислення композиції

Іл. 11. Кольорові пошуки

Іл. 12. Початок роботи на полотні. Підмальовок

Іл. 13. Етап виконання роботи

Іл. 14. Процес виконання. Зразок використання лісерування і створення потьоків

Іл. 15. Стрижак А. Д. Дипломна робота «Шлях: зв'язок минулого і майбутнього». 2026